

Izbaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 41.

V Mariboru 8. oktobra 1868.

Tečaj II.

Interpelacija ali vprašanje

poslancev slovenskih kmetijskih okrajev do c. k. vladnega zastopnika v dež. zboru štajarskem.

C. kr. okrajni poglavar v Ljutomeru je 20. sept. t. l. št. 7/pr. učitelju I. (1., 2., 3., 4. razreda) tamkajšne ljudske šole ta-le ukaz dal:

„Po ukazu c. kr. namestniškega prvosedništva graškega 8. sept. 1868, št. 1950/pr. se Vam to-le naznanja;

Ker ima šola v Ljutomeru v svoji lastnosti kot farna glavna šola naloženo, učence izuriti, da so nemškega jezika v govoru in pismu toliko zmožni, da morejo v gimnazijo ali v realko vstopiti, zato je neobhodno potrebno, da se že v treh spodnjih razredih zraven izpopolnjenja v slovenskem materinem jeziku tudi na nemški jezik dostojen obzir jemlje. Pri tem se ima za podlago rabiti učna osnova, ki je predpisana za slovensko-nemške šole, in tiste šolske knjige, ki so v tej osnovi naznamovane.

V prvem razredu se rabi v razgovoru med učiteljem in učencem, da se razumeta, materin jezik. V drugem razredu stopi počasi tudi nemški jezik kot učni jezik na mesto. V tretjem razredu se rabi že največ nemški, v četrtem samo nemški jezik kot učni jezik.

Na te določbe, katerih se boste imeli ostro držati, opominja se vas v imenu vis. c. kr. namestniškega predsedništva. Pristavlja se, da, ako boste temu vkljub zanemarjali učenje nemškega jezika nasproti obstoječim zapovedim, morate si nastopke takega vaši dolžnosti nasprotnega ravnanja sami sebi pripisati.“

Ob enem zvemo, da c. kr. okrajno poglavarstvo v Ljutomeru slovenskih vlog ne rešuje več slovenski, kakor je prejšnje tamkajšnje okrajno poglavarstvo delalo, temuč nemški. Temu malo obzirnemu, da celo razdražljivemu postopanju, ki je splošno nevoljo zbudilo, in je dalo povoda odvažnim in določnim protestom, stavljamo paragraf 19. državnih osnovnih postav o splošnih pravicah državljanov, ki se glasi: „Vsi narodi v državi so enakopravni, in vsak narod ima nedotekljivo pravico za obranitev in gojitev svoje narodnosti in svojega jezika. Jednakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli in uradu in v javnem življenju država priznava. V deželah, kjer prebiva več narodov, naj se javna učilišča tako uravnajo, da brez rabljenja posilstva za naučenje drugega deželnega jezika, vsak teh narodov dobi potrebne pripomočke za izobraženje in razvoj v svojem jeziku.“ In ako premislimo, da se kakor znano, s poznejšimi zakoni prejšnji, kateri so s temi v nasprotju, obveljavo denu, vidi se nam kakor da bi bilo „ravnanje soper dolžnost“ na strani vladnih organov, ne na strani učiteljev.

Nočemo se spuščati v to, ker smo že dostikrat povedali in v zavračanje navidezni razlogov, ki se nahajajo v omenjenem ukazu. Samo temu hočemo vgovarjati, da bi imela imenovana šola samo nalogo, svoje učence za omenjene srednje učilnice pripravljati, in opominimo, da bi se celo ta stranski namen dal doseči, ne da bi se cela šola ponemčila; na dalje, da bi se morale po postavi, na katero smo se sklicevali, pač one više učilnice posloveniti ne pa ljudske šole ponemčiti. Opominimo, da bomo videli le pomanjkanje višega razumnega razsvitljenja in dobre volje na strani vis.

vlade, ako bi se morda sklicevala na ravno nasprotno, naravnemu in pozitivnemu zakonu nasprotno, vsled ponemčevanja urada umetno izrojene želje posameznih neizobraženih ali samopriddnih manjšin.

Dovoljujemo si po tem takim c. k. gospoda vladnega zastopnika vprašati:

Ali je visoke vlade volja, omenjeni ukaz oporeči in ali, in koliko je volja slovensko narodnost v šoli in uradu varovati, spoštovati in podpirati, da jej bode vsakakor prilika in priložnost dana, svojo pritožbo o kvarjenju in zanemarstvu svojih naj svetjih pravic pred naj viši prestol položiti.

V Gradcu 29. sept. 1868.

Dr. Vošnjak. M. Herman. Dr. M. Prelog. Lipold.
Lenček. Rak.

Protest,

kterega je vložil vseh osem županov Ljutomerske okolice proti vpeljanju nemškega učnega jezika posebno v 3. in 4. razredu v ljutomersko glavno šolo.

Protest se glasi od besede do besede tako-le:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo!

Z dopisom od 20. septembra 1868, števil. 7 pr. na vse štiri učitelje ljutomerske glavne šole naznanja c. kr. okrajno glavarstvo, da je visoko c. kr. namestništvo v Gradcu z dopisom 8. septembra 1868, števil. 1940 pr. opiraje se na želje ljutomerske občine in drugih kmečkih občin odločilo, da bi se v njej naši otroci nemščine naučili, da bi potem laglje po gimnazijah in realkah izhajali.

Da bi mi takega kedaj želeli ali celo izrekli, tega nas Bog obvari, ker sami sebi nočemo krivice delati. To je že v obče dognana reč in tako jasna, da jo celo mi prosti kmetje brez vsega truda lahko zapopademo, da pravi namen ljudske in glavne šole je ta, da se otrok v njej kaj dobrega in koristnega za pozneje djansko življenje nauči, ne pa da se z učenjem tujega jezika blagi čas trati in po nepotrebnem dušne moči morijo. Da bi se pa naši otroci kaj dobrega in koristnega za pozneje življenje naučiti mogli, potrebno je, da je učni jezik v vseh štirih razredih tukajšnje glavne šole slovenski, nemški pa samo učni predmet v tretjem in četrtem razredu. Ko bi se tedaj naše ljudske šole samo iz tega vzroka ponemčiti morale, da bi potem tisti, ki se iz njih pozneje na gimnazije in realke prestavljajo, laglje izhajali, moramo to omeniti, da je takih malo, in da se izjemke in da samo zbog teh ne more naš kmečki stan na kviri biti, ker je treba, da bodo naši otroci enkrat umni kmetovalci, ne pa samo nemških kupeev mešetarji.

Z druge strani pa tudi tisti, ki iz ljudskih šol na gimnazije in realke prestaplajo, ne bodo nič trpeli, ako bo visoka vlada našim pravičnim željam zadovoljila, in nam slovenske gimnazije in realke podala, kajti potem bo tudi nam Slovincem mogoče do više omike po skrajšani poti priti.

Ako pa ljutomerska občina misli, da samo za nje voljo mora tukaj nemška glavna šola biti, nam je tudi prav, ali naj si jo potem sami izdržavajo; mi pa bomo znali s svojimi prineski se bolje okoristiti.